

แนวทางส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง
อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช*

GUIDELINES TO PROMOTE THE BREEDING OF ORNAMENTAL BETTA FISH
IN BAN THA SOONG COMMUNITY, THASALA DISTRICT,
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

ณัฐพล อิศระพันธุ์

Nattapon Eissarapan

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Damrongwattana

บุญยิ่ง ประทุม

Boonying Prathum

พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์

Pongprasit Onchun

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: jittima_dam@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงาม และแนวทางการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้เพาะพันธุ์ปลากัด จำนวน 5 คน และกลุ่มผู้ให้การสนับสนุนส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัด จำนวน 6 คน รวมเป็น 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสารและศึกษาภาคสนาม และนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) วิธีการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง มีการแบ่งเป็นขั้นตอน 11 ขั้นตอนได้แก่ 1.1) เทียบคู่ 1.2) เตรียมอุปกรณ์ 1.3) ก่อหวอด 1.4) ต้อนเข้าหวอด 1.5) ผสมพันธุ์ 1.6) ฉีดน้ำเชื้อ 1.7) วางไข่ 1.8) แยกตัวเมีย 1.9) ตัวผู้ดูแลไข่ 1.10) การอนุบาลปลากัด และ 1.11) การเลือกปลาเพื่อจำหน่าย 2) แนวทางการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง 4 ด้าน ได้แก่ 2.1) การพัฒนาเงินทุน จัดหาเงินทุนให้กับ

* Received 3 November 2021; Revised 14 December 2021; Accepted 20 December 2021

กลุ่มผู้เลี้ยงปลากัด เพื่อใช้เป็นเงินทุนในการจัดซื้อหาอุปกรณ์ เป็นต้นทุนในการขยายพันธุ์ปลา และใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ 2.2) การพัฒนาการผลิต มีการศึกษาวิธีการผสมพันธุ์ปลากัด เพื่อให้ได้ปลากัดที่มีคุณภาพตามต้องการของกลุ่มลูกค้า 2.3) การพัฒนาการตลาด โดยการพัฒนาปลากัดให้หลากหลาย เพื่อเข้าถึงลูกค้าหลากหลายกลุ่ม ทำให้มีการซื้อขายปลากัดกันมากขึ้น 2.4) การพัฒนาการบริหารและการจัดการ ควรมีการบริหารจัดการกลุ่มผู้เลี้ยงปลา มีการวางแผนในการพัฒนาสายพันธุ์ วางแผนในการเพาะพันธุ์ปลา ระยะเวลาการเลี้ยงปลา เพื่อให้มีปลากัดพร้อมจำหน่ายอยู่เสมอ ไม่ขาดตลาด และต้องมีการจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายด้วย

คำสำคัญ: แนวทางส่งเสริม, การเพาะพันธุ์, ปลากัดสวยงาม, ชุมชนบ้านท่าสูง

Abstract

The objectives of this research article were to study How to breed beautiful betta fish and Guidelines to promote the breeding of ornamental betta fish in Ban Tha Soong Community, Thasala District, Nakhon Si Thammarat Province. This research had used the qualitative research method. The critical informant of this research are two groups consisting of the betta of 5 breeding group five persons and the support group to promote betta breeding of 6 persons, a total of 11 people. The research instrument an In-depth Interview. The data was collected through documents and field studies. Content analysis was descriptive analytics. The Results of the research found that; 1) How to breed beautiful betta fish; 1.1) Compare the pair, 1.2) Prepare the equipment, 1.3) Raise the barb, 1.4) The male fish will drive into the barb 1.5) mating, 1.6) Inject semen, 1.7) Spawn, 1.8) Separate the female fish, 1.9) The male will take care of until the eggs are released, 1.10) Betta fish nursery, and 1.11) Selection of fish for sale. 2) Guidelines to promote the breeding of ornamental betta fish; 2.1) Capital development to fund equipment purchase and is used as a cost for fish propagation and used in advertising and public relations. 2.2) production development The development of production has studied methods of breeding betta fish. To get the quality betta fish according to the needs of the customer group. 2.3) Marketing development. Developing marketing by developing a variety of fighting fish, both to reach a wide range of customers. Causing more trading of betta fish. 2.4) development of administration and management There should be the

management of fish farming groups. It is planned to develop the species. Fish breeding plan fish farming period to have betta fish always available for sale, there is no shortage of market, and there must be a selling market.

Keywords: Guidelines to Promote, The Breeding, Ornamental Betta Fish, Ban Tha Soong Community

บทนำ

การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยปีละหลายล้านบาท เนื่องจากประเทศไทยมีสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ แหล่งน้ำ และสาธารณูปโภคที่มีความอุดมสมบูรณ์ และมีความพร้อมต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยเฉพาะปลากัดไทย เป็นปลาน้ำจืดพื้นเมืองที่มีการเพาะเลี้ยงกันอย่างแพร่หลาย และมีมูลค่าการส่งออกมากที่สุด โดยมีการส่งออกปลากัดประมาณ 1.3 - 4.7 ล้านตัวต่อปี คิดเป็นมูลค่าประมาณ 11 - 45 ล้านบาท สำหรับตลาดต่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญในการนำเข้าปลากัดจากประเทศไทย ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และฝรั่งเศส ความต้องการของตลาดต่างประเทศ ทำให้มีการเพาะเลี้ยงปลากัดมากขึ้น อย่างไรก็ตามกระบวนการเพาะเลี้ยงและการจัดการฟาร์มยังเป็นแบบพื้นบ้าน เกษตรกรใช้ความรู้ที่ถ่ายทอดกันมาโดยขาดหลักอ้างอิงทางวิชาการ ทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่สม่ำเสมอและไม่สามารถควบคุมคุณภาพของการผลิตได้ (การุณ ทองประจุแก้ว, 2554); (การุณ ทองประจุแก้ว, 2561)

ปลากัดไทยมีเอกลักษณ์โดดเด่นด้านพฤติกรรมการต่อสู้ ซึ่งนับเป็นสัตว์น้ำเพียงชนิดเดียวของไทยที่มีลักษณะดังกล่าว เหมาะกับการเป็นสัตว์น้ำประจำชาติเนื่องจากคล้ายกับลักษณะของคนไทยที่รักและหวงแหนชาติ ปกป้องแผ่นดินจากข้าศึก สู้รบอย่างกล้าหาญ ซึ่งแม้จะมีลักษณะดุร้าย แต่ในยามสงบกลับอ่อนโยน นุ่มนวลสอดคล้องกับนิสัยคนไทย (เรื่องไร โตกฤษณะ และคณะ, 2558) สำหรับปัจจุบันมีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเลี้ยงปลากัดกับกรมประมง จำนวน 1,500 ราย และมีผู้ที่เลี้ยงรายย่อย ที่ขึ้นชอบการเลี้ยงปลากัดไทยมากกว่า 100,000 ราย เนื่องจากปลากัดไทยสามารถสร้างอาชีพที่มั่นคงให้กับชุมชนได้ รวมทั้งมีการเพาะเลี้ยงปลากัดเพื่อเอาไว้กีดแข่งขันเป็นกีฬา หรือนิยมเลี้ยงไว้ดูเล่นเพื่อความเพลิดเพลินมอบเป็นของขวัญในวันพิเศษ รวมทั้งสามารถนำไปใช้เป็นสัญลักษณ์ของไทย และนำไปใช้ประกอบสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อสะท้อนความเป็นไทยได้ (สมพล สุขเจริญพงษ์ และคณะ, 2558)

การเลี้ยงปลากัดเป็นปลาสวยงามมักนิยมเลี้ยงในขวดหรือโหลขนาดเล็ก ไม่นิยมเลี้ยงร่วมกับปลาชนิดอื่น เพราะเป็นปลาที่ชอบสร้างอาณาเขตและมักจะไล่กัดปลาที่มีขนาดเล็กเลี้ยงกัน ซึ่งในช่วงนี้ปลาจะมีสีสดเข้มสวยงาม แต่ถ้านำไปเลี้ยงกับปลาขนาดใหญ่ปลาจะตื่นตกใจ

เหมือนกับการแพ้คู่แข่ง ในช่วงนี้ปลาก็จะสีซีดดูไม่สวยงาม จึงจำเป็นต้องเลี้ยงปลากัดไว้เพียงตัวเดียวในภาชนะที่ไม่ใหญ่มากนัก ปลาก็จะมีความรู้สึกที่สามารถสร้างอาณาเขตของตัวเองไว้ได้ก็จะมีสีสดใสสวยงาม จัดว่าเป็นปลาที่ติดตลาด ทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ สามารถจำหน่ายได้ตลอดปี โดยเฉพาะเด็กจะชอบหาซื้อปลากัดไปเลี้ยงเพื่อนำไปกัดแข่งกัน แล้วก็หาซื้อปลาตัวใหม่อยู่เสมอ (ประภาส โฉลกพันธ์รัตน์, 2562)

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กำหนดพันธกิจการพัฒนาซึ่งในพันธกิจพัฒนาข้อ 5 คือ พัฒนาด้านเศรษฐกิจและส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่างๆ และพันธกิจข้ออื่นๆที่กล่าวถึงการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาเศรษฐกิจและชุมชน (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา, 2551) ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตตำบลท่าศาลาประกอบอาชีพทางการประมงเป็นอาชีพหลัก ประมาณร้อยละ 60 ของประชากรทั้งตำบล เนื่องจากมีสภาพพื้นที่อยู่ติดกับชายทะเล ซึ่งชุมชนบ้านท่าสูงเป็นชุมชนในพื้นที่ตำบลท่าศาลา และกลุ่มชุมชนที่ประกอบอาชีพเพาะพันธุ์ปลากัดขาย (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา, 2551)

จากเหตุการณ์ดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช” ซึ่งจะทำให้การศึกษาศึกษาวิธีการเพาะเลี้ยงปลากัดเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน และแนวทางการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงปลากัดเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนระดับชุมชน กรณีศึกษากลุ่มชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเพาะพันธุ์ปลากัดให้ชุมชนมีรายได้มากขึ้นและสร้างเศรษฐกิจในประเทศไทยให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาวิธีการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงาม และแนวทางการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกเข้าศึกษา (Inclusion criteria) คือเป็นผู้เพาะพันธุ์ปลากัดในกลุ่มชุมชนบ้านท่าสูง เป็นผู้ให้การสนับสนุนส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัด และเป็นผู้เชี่ยวชาญปลากัด ซึ่งผู้วิจัยได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมา จำนวน 11 คน และแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผู้เพาะพันธุ์ปลากัดกลุ่มชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 5 คน ประกอบไปด้วย ได้แก่ ผู้เพาะพันธุ์ปลากัดร้านฟาร์มครูไอ้พันธุ์ปลา 1 คน ผู้เพาะพันธุ์ปลากัดร้านประเสริฐพันธุ์ปลา 1 คน ผู้เพาะพันธุ์ปลากัดร้านปิยวุฒิพันธุ์ปลา 1 คน ผู้เพาะพันธุ์ปลากัดร้าน SPK Betta Thasala 1 คน และผู้เพาะพันธุ์ปลากัดร้านสมทบฟาร์มปลากัด 1 คน รวมเป็นจำนวน 5 คน

2. กลุ่มผู้ให้การสนับสนุนส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัด จำนวน 6 คน ประกอบไปด้วย หัวหน้ากลุ่มบริหารจัดการด้านประมงอำเภอท่าศาลา 1 คน ประมงอำเภอท่าศาลา 1 คน ประมงอำเภอพระพรหม 1 คน ลูกค้า 2 คน และ ผู้เชี่ยวชาญปลากัด 1 คน รวมเป็นจำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด และเพื่อนำมาออกแบบแบบสัมภาษณ์ เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ชัดเจน และมีความถูกต้องตรงตามความเป็นจริงทุกประการ ได้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ ซึ่งประเด็นในการสัมภาษณ์ ได้แก่ การเพาะเลี้ยงปลากัด และแนวทางการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงปลากัดของ กลุ่มชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบคุณภาพของคำถามการสนทนากลุ่มและข้อคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาข้อคำถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของภาษา มีการทดลองใช้เครื่องมือวิจัย (Pilot study) โดยสัมภาษณ์กับกลุ่มสมาชิกที่ไม่ได้เป็นผู้เข้าร่วมการศึกษารั้งนี้และนำข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญและการทดลองใช้เครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเพาะพันธุ์ปลากัดและแนวทางการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงปลากัดของ กลุ่มชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ และการศึกษาภาคสนามโดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เมื่อรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบเนื้อหาอย่างถูกต้องเรียบร้อยแล้ว ดังนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ที่ผู้วิจัยทำการศึกษานำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Research)

ผลการวิจัย

1. วิธีการเพาะพันธุ์ปลา กัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 เทียบคู่ การเทียบคู่จำเป็นสำหรับการเพาะปลา คือปลาทั้งตัวผู้และตัวเมียจะได้มีความคุ้นเคยกันช่วยลดความรุนแรงลงได้ส่วนหนึ่ง อีกทั้งแม่ปลาที่สมบูรณ์และมีไข่ในท้องก็เริ่มต้นตัวและมีการเร่งไข่เหล่า นั้นให้สุกงอมเต็มที่ และยอมให้ตัวผู้รัดตัวด้วยความสมัครใจ การเทียบปลาไม่มีอะไรมากนัก เพียงแต่นำพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ใส่โหลคนละใบมาวางเทียบกันโดยไม่มีอะไรมาขวางกั้น ให้ปลาทั้งคู่มองเห็นกันเท่านั้น ในขั้นตอนการเทียบคู่นี้ ควรใช้การสังเกตหลายสิ่งถึงความพร้อม ในการผสมพันธุ์ โดยให้คอยสังเกตพ่อปลาว่าเมื่อได้มีการเริ่มต้นเทียบปลา พ่อปลามีความคึกคักที่เห็นตัวเมีย หรือไม่เข้าพ่อปลาจะเริ่มก่อหวอด ส่วนแม่พันธุ์ให้สังเกตไข่หน้าที่ได้ท้องว่ามีลักษณะยื่นออกมา มีท้องที่อูมเป่ง เมื่อเวลาพ่อปลาแสดงลีลารักเข้าหา แม่ปลาจะว่ายเข้าหาในทันทีและว่ายในลักษณะทิ่มหัวเข้าหา แสดงสีเป็นแนวขวางตามลำตัวเห็นได้ชัดเจน มีเท่านั้นหละครับแสดงว่าทั้งสองฝ่ายได้ตกลงปรองใจได้เสียกันแล้ว เทคนิคในการเทียบคู่เป็นเทคนิคของนักเพาะแต่ละคนโดยไม่มีการวางไว้ตายตัว แล้วแต่เทคนิคของแต่ละคน

ภาพที่ 1 พ่อพันธุ์ปลากัด

ภาพที่ 2 แม่พันธุ์ปลากัด

ภาพที่ 3 การเทียบคู่ปลากัด

1.2 เตรียมอุปกรณ์ การเตรียมอุปกรณ์ในการผสมพันธุ์ปลากัด ได้แก่ กะละมัง โหลแก้ว ถังโพน บ่อซีเมนต์ เตรียมใส่น้ำในบ่อ ทิ้งไว้สัก 1-2 วัน เพื่อปรับสภาพน้ำ เตรียมฝาปิด เตรียมที่ตัก หาไม้ น้ำจอก แหน ผักตบ ผักบุ้ง ใบหูกวาง ใส่ลงไปในบ่อซีเมนต์ เพื่อที่ลูกปลาได้อาศัยเวลาฟักออกมาเป็นตัว

ภาพที่ 4 อุปกรณ์การเลี้ยงปลากัด

ภาพที่ 5 โหลสำหรับเลี้ยงปลากัด

ภาพที่ 6 พืชน้ำสำหรับเลี้ยงปลากัด

1.3 ก่อหวอด ปลาตัวผู้จะก่อหวอด หรือกัดฟอง แสดงว่า มันแข็งแรง สมบูรณ์พร้อมผสมพันธุ์ ปลาตัวผู้ก่อหวอดชอบๆ บ่อ หรือก่อหวอดกับหญ้า หรือไม้ที่ใส่ไว้ ยิ่งก่อหวอดมาก มันจะกัดหวอดเรื่อย ๆ จนเป็นฟองหนาขึ้นมา ตัวผู้กัดฟองก่อหวอดตามธรรมชาติของมัน ถ้าในตามแหล่งน้ำธรรมชาติในนา หรือที่น้ำตื้น ก็จะกัดฟองตามโคนหญ้า หรือในกระป๋องที่เคี้ยวทิ้ง แต่ถ้าผสมในบ่อเลี้ยงก็จะใส่ผักบุ้ง ผักตบ ตัวผู้ก็จะไปกัดฟองตามขอบบ่อหรือผักบุ้ง ผักตบ ซึ่งแสดงถึงว่าปลาเพศผู้มีความสมบูรณ์ทางเพศที่พร้อมที่จะผสมพันธุ์

1.4 ต้อนเข้าหวอด การต้อนเข้าหวัด เป็นการต้อนตัวเมียเข้าหวอด โดยเมื่อเราปล่อยตัวเมียเพื่อผสม ตัวผู้จะไล่ตัวเมียให้ไปอยู่ใต้หวอด หรือที่เรียกว่า การชักเมียเข้าฟอง เมื่อตัวเมียเข้าใต้หวอดแล้ว ตัวผู้ก็จะรัดตัวเมีย เพื่อให้ตัวเมียบีบไข่ไข่ออกมา

1.5 ผสมพันธุ์ เมื่อทำการเคียงปลา 3-4 วัน ให้เกิดความคุ้นเคย แล้วค่อยปล่อยลงบ่อผสม เพื่อให้ตัวผู้กัดฟอง และคุ้ยเคยกกับตัวเมีย ก็ปล่อยตัวเมียในบ่อผสม ตัวผู้ก็จะไล่ต้อนตัวเมียจนตัวไปอยู่ใต้หวอด ขณะที่ตัวเมียลอยขึ้นมาบริเวณผิวน้ำ ปลาตัวผู้จะรัดตัวเมียตรงบริเวณช่องอวัยวะเพศ จากนั้นไปก็จะหลุดออกมา พร้อมกับตัวผู้จะฉีดยน้ำเชื้อเข้าผสม แล้วเอาไข่ตกไปไว้ในฟองหวอด และตัวผู้ก็จะไล่ตัวเมียออกห่างจากไข่ เพื่อไม่ให้กินไข่

ภาพที่ 7 การก่อกองของปลา

ภาพที่ 8 การต้อนเข้าหอด

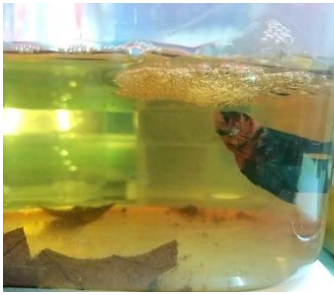
ภาพที่ 9 การรัดกันของปลา

1.6 ฉีดน้ำเชื้อ เมื่อปลากัดตัวผู้ได้ไล่ต้อนตัวเมียเข้าไปอยู่ใต้หอด ปลากัดตัวผู้จะว่ายอยู่รอบ ๆ ตัวเมีย เพื่อให้ตัวเมียหงายท้อง จากนั้นไข่ก็จะหลุดออกมา พร้อมกับเพศผู้จะฉีดน้ำเชื้อเข้าผสม และปลาเพศผู้จะตามลงไปใช้ปากดูดไข่ อมไว้ว่ายน้ำขึ้นไปพันไข่เข้าไปไว้ในฟองอากาศจนกว่าจะหมด

1.7 วางไข่ ตัวผู้รัดตัวเมียจนออกไข่แล้ว ปลาตัวผู้จะฉีดน้ำเชื้อเข้าผสม และปลาตัวผู้จะตามลงไปใช้ปากดูดอมไข่ไว้ ว่ายน้ำขึ้นไปพันไข่เข้าไปไว้ในฟองอากาศจนกว่าจะหมด จากนั้นปลาก็จะทำการรัดตัวกันใหม่ ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนแม่ปลาไข่หมดท้อง ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ตามปกติแล้วถ้าปลามีการวางไข่ ก็มักจะวางไข่เสร็จก่อนเวลา ดังนั้นเมื่อปล่อยปลาลงบ่อเพาะแล้ว เช้าวันต่อมาเวลา จึงค่อยๆ ลองแง้มฝาปิดดู ถ้าพบว่ามีไข่เม็ดเล็กๆ สีขาวอยู่ที่หอด และมีฟองปลาคอยเฝ้าอยู่ ส่วนแม่ปลาหนีไปซุกอยู่ด้านตรงข้ามกับหอด แสดงว่าปลาวางไข่เรียบร้อยแล้ว

1.8 แยกตัวเมีย เมื่อวางไข่หมดแล้วปลาเพศผู้จะไล่กัดขับไล่ปลาเพศเมียไม่ให้มาใกล้รังอีกเลย เพราะเมื่อปลาเพศเมียวางไข่หมดแล้วมักจะกินไข่ของตัวเอง จะมีเฉพาะปลาเพศผู้เท่านั้นที่คอยดูแลรักษาไข่ คอยไล่ไม่ให้ปลาตัวอื่นเข้าใกล้รัง ค่อยๆ ซ้อนแม่ปลาออกไปเลี้ยงต่อไป

1.9 ตัวผู้ดูแลไข่ เมื่อตัวผู้รัดตัวเมียเสร็จแล้ว ผสมน้ำเชื้อแล้วไข่ก็จะจลึง ตัวผู้จะเก็บไข่ไว้ในปาก เอาไปใส่ไว้ในฟองหอด และไล่ตัวเมียออกไป ตัวผู้จะดูแลจนไข่ออกเป็นตัว ปลาเพศผู้จะคอยดูแลรักษาไข่ โดยหมั่นเปลี่ยนฟองอากาศในหอดและตกแต่งหอดให้คงรูปอยู่เสมอ นอกจากนั้นยังคอยเก็บกินไข่เสียด้วย และจะไล่ตัวเมียออกไปทาง ๆ เพื่อไม่ให้ตัวเมียกินไข่ สามารถปล่อยตัวผู้ให้ดูแลลูกปลากัดจนโตก็ได้ แต่อย่าปล่อยให้ตัวผู้หิว ควรให้อาหารตลอด เช่น ไรแดง

ภาพที่ 10 ปลาตัวผู้เก็บไข่
เข้าหวอด

ภาพที่ 11 การแยกปลาตัว
และตัวเมียออกจากกัน

ภาพที่ 12 ลูกปลากัดที่ออก
จากไข่

1.10 การอนุบาลปลา ลูกปลาที่ฟักออกจากไข่ใหม่ๆจะเกาะอยู่ที่หวอด และมีภูมิกินอาหารติดอยู่ที่ตัว ลูกปลาจะใช้อาหารจากถุงอาหารหมดภายใน 3 - 4 วัน ดังนั้นในช่วงนี้จึงไม่จำเป็นต้องให้อาหาร เมื่อลูกปลาเริ่มกินอาหารควรให้ไข่แดงต้มสุกบดละเอียดกรองผ่านกระชอนตาถี่ ๆ หยดกระจายในน้ำที่เลี้ยงลูกปลาวันละ 1 ครั้ง เป็นเวลา 3 - 5 วัน แล้วจึงเปลี่ยนไปใช้ไรแดงที่มีขนาดเล็กเลี้ยง เมื่อลูกปลาเริ่มโตจึงเปลี่ยนไปเลี้ยงด้วยไรแดงขนาดใหญ่ จนกระทั่งลูกปลาสามารถกินลูกน้ำได้ จึงควรเลี้ยงด้วยลูกน้ำต่อไป เมื่อปลากัดโตอายุได้ประมาณ 1 เดือนครึ่งถึง 2 เดือนจะสามารถแยกเพศได้ ควรแยกปลากัดตัวผู้และตัวเมียออกจากกัน

1.11 การเลือกปลาเพื่อจำหน่าย ระยะเวลาอนุบาลลูกปลากัด ใช้เวลาประมาณ 7 วัน ในช่วงนี้จะให้กินสัตว์น้ำตัวเล็กๆ จำพวกไรแดง วันละ 1 มื้อ จากนั้นจึงย้ายไปเลี้ยงภายในบ่อที่มีขนาดน้ำลึก เป็นเวลา 3 เดือน ก็จะนำปลากัดทั้งหมดที่เจริญเติบโตเต็มที่แล้ว มาคัดไซส์ขนาด รูปทรงหาง เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนจำหน่าย

ภาพที่ 13 บ่ออนุบาลปลากัด

ภาพที่ 14 การให้ไข่แดงเป็นอาหารแก่
ลูกปลากัด

ภาพที่ 15 การอนุบาลลูกปลากัด

ภาพที่ 16 ลักษณะของปลากัดที่พร้อมขาย

2. แนวทางการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอบ้านลาด จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 การพัฒนาเงินทุน ปัจจุบันสินค้าปลาสวยงามของไทยเป็นหนึ่งในสินค้าเกษตรที่ยังมีแนวโน้มการขยายตัวในตลาด ส่งออกอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะ “ปลากัด” ซึ่งไทยมีปัจจัยพื้นฐานทั้งในด้านพร้อมของศักยภาพการเลี้ยงและการพัฒนาสายพันธุ์เป็นอย่างดีจนเป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงในระดับสากล ทั้งการเลี้ยงเพื่ออนุรักษ์สายพันธุ์ การเลี้ยงเป็นงานอดิเรก และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ซึ่งเป็นการสานสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและชุมชน ขณะเดียวกันยังมีการพัฒนาปรับปรุงสายพันธุ์และขยายสู่เชิงพาณิชย์ สามารถสร้างอาชีพหลักและสร้างรายได้เสริม ตลอดจนจนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนให้ดีขึ้น แนวทางส่งเสริมการเพาะเลี้ยงปลากัดเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน โดยการพัฒนาเงินทุน จัดหาเงินทุนให้กับกลุ่มผู้เลี้ยงปลากัด เพื่อนำมาเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนให้ดีขึ้น โดยให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีทุนในการประกอบอาชีพ โดยเน้นการพัฒนาผู้เลี้ยงปลากัดกลุ่มชุมชนบ้านท่าสูง ซึ่งต้องการเงินทุนมาเพิ่มเพื่อใช้ในการซื้ออุปกรณ์เพาะเลี้ยง พ่อแม่พันธุ์ปลากัดสายพันธุ์ที่สวยงามเพิ่มขึ้น โดยอยากให้มีการจัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่กลุ่มผู้เพาะเลี้ยงเพื่อใช้เป็นเงินทุนในการจัดซื้อหาอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งใช้เป็นต้นทุนในการขยายพันธุ์ปลา และใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ซึ่งหากกลุ่มผู้เลี้ยงปลากัดมีเงินทุนก็จะสามารถพัฒนาสายพันธุ์ปลากัด ได้ก้าวไกลยิ่งขึ้น สามารถสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน และรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้นด้วย

2.2 การพัฒนาการผลิต การพัฒนาการผลิตมีการศึกษาวิธีการผสมพันธุ์ปลากัด เพื่อให้ได้ปลากัดที่มีคุณภาพตามต้องการของกลุ่มลูกค้า เนื่องจากปลากัดมีหลากหลายสายพันธุ์ สายพันธุ์ที่นิยมเพาะเลี้ยงกันมาก และได้ถูกปรับปรุงพันธุ์เพื่อให้ได้ปลาที่กัดเก่ง และได้ปลากัดที่มีลักษณะสวยงาม จึงมีการพัฒนาการผลิตให้ได้พันธุ์ปลากัดที่มีลักษณะพิเศษตามสายพันธุ์ โดยใช้ลักษณะเด่นของแต่ละพันธุ์ที่นำมาผสมพันธุ์กัน เพื่อให้ได้ปลากัดที่มีลักษณะ

แตกต่างกันไปออกไป ตามความต้องการของลูกค้า และตลาด ในการพัฒนาการผลิตเกี่ยวกับสายพันธุ์ที่นำมาผสมนั้นมีการให้ชาวบ้านในชุมชนนำมาขาย โดยกลุ่มผู้เลี้ยงจะรับซื้อปลากัดป่า เพื่อนำมาผสมพันธุ์กับพันธุ์อื่น ๆ เพื่อพัฒนาสายพันธุ์ต่อไป ซึ่งในกระบวนการพัฒนาการผลิตนั้นสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการรับซื้อปลากัดป่า การพัฒนาการผลิตปลากัดให้มีลักษณะสีสวยงาม ตามที่ตลาดต้องการ เป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน ทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น เนื่องจากราคาของปลากัดในปัจจุบันมีราคาสูงขึ้นตามลำดับ หากว่าปลากัดนั้นมีลักษณะตรงกับความต้องการของกลุ่มลูกค้า ซึ่งกลุ่มผู้เลี้ยงปลากัดต้องมีการพัฒนาการผลิตให้มาตรฐาน มีการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต และปรับปรุงพันธุ์ เพื่อให้สามารถส่งออกปลากัดไปยังตลาดต่าง ๆ ทั้งในจังหวัด และต่างจังหวัด ซึ่งหากสามารถพัฒนาการผลิตได้ตรงตามมาตรฐานแล้วสามารถยกระดับเศรษฐกิจของชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

2.3 การพัฒนาการตลาด การพัฒนาการตลาด โดยกลุ่มผู้เลี้ยงปลากัดในชุมชนบ้านท่าสูง มีการพัฒนาการตลาดโดยการพัฒนาปลากัดให้หลากหลาย ทั้งสวยงาม และก๊ตเก่ง เพื่อเข้าถึงลูกค้าหลากหลายกลุ่ม ทั้งกลุ่มเลี้ยงปลาสวยงาม กลุ่มก๊ตปลา เนื่องจากทั้งสองกลุ่มนี้จะมีการซื้อปลาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้มีการซื้อขายออนไลน์ ผ่านสื่อโซเชียล โดยการสร้างเพจ และเข้าร่วมในกลุ่มเลี้ยงปลาสวยงาม เพื่อเป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนปลากัดแก่ลูกค้า โดยลูกค้าจะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือปลากัดสำหรับเติมพันธุ์จะมีฤดูกาลแข่งขันโดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนที่ปลากัดส่วนใหญ่จะมีความเก่งและก๊ตได้ดี ซึ่งการทำตลาดของบ่อปลากัดจะมีปลาหลง คือปลาขนาดเล็กให้ลูกค้าลองเอาไปก๊ตดูก่อน สำหรับกลุ่มการขายปลากัดเติมพันธุ์ถือว่ามียรายได้ค่อนข้างดี และอีกกลุ่มคือการเพาะปลากัดเพื่อความสวยงาม ตรงนี้ส่วนใหญ่ปลากัดยิ่งแปลกยิ่งขายดี หรือสีแปลกๆ อย่างสีธงชาติ เป็นต้น ราคาขายส่วนใหญ่เริ่มตั้งแต่หลักพันไปถึงหลักหมื่นบาท ซึ่งจากการพัฒนาการตลาดดังกล่าวเป็นการประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มลูกค้าได้รู้จักกับชุมชน ทำให้มีการซื้อขายปลากัดกันมากขึ้น เป็นการสร้างรายได้ และทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น

2.4 การพัฒนาการบริหารและการจัดการ กลุ่มผู้เลี้ยงปลากัดชุมชนบ้านท่าสูง ควรมีการบริหารจัดการกลุ่มผู้เลี้ยงปลา ตั้งแต่การเริ่มเลี้ยง ต้องศึกษาข้อมูลในการเลี้ยงให้ดี มีการวางแผนในการพัฒนาสายพันธุ์ วางแผนในการเพาะพันธุ์ปลา ระยะการเลี้ยงปลา เพื่อให้มีปลากัดพร้อมจำหน่ายอยู่เสมอ ไม่ขาดตลาด และต้องมีการจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายด้วย มีการรวมกลุ่มของผู้เลี้ยงปลาในจังหวัด หรือทั้งภาคได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มผู้เลี้ยงปลา มีการส่งออกปลาไปยังต่างประเทศ เพื่อพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงปลาให้มีความหลากหลาย รวมถึงเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้แก่กันภายในกลุ่มด้วย รวมถึงมีการจัดงานประกวดพันธุ์ปลา เพื่อจะได้นำปลาพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่ดีมาผสม พัฒนาสายพันธุ์ปลากัดในชุมชน ถ้าสามารถผสมพันธุ์ปลาที่ดีมีความสมบูรณ์ ราคาของปลากัดดี ขายได้ราคาสูง ยิ่งถ้าขณะการประกวดก็จะทำให้คนรู้จักมากขึ้น ขายได้

มากขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น ทำให้มีรายได้มากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อชุมชนด้วย ทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น เป็นการสร้างรายได้ และอาชีพให้กับประชาชนชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

1. วิธีการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ 1) เทียบคู่ 1.2) เติรมอูปรณ์ 1.3) ก่อหวอด 1.4) ต้อนเข้าหวอด 1.5) ผสมพันธุ์ 1.6) ฉีดน้ำเชื้อ 1.7) วางไข่ 1.8) แยกตัวเมีย 1.9) ตัวผู้ดูแลไข่ 1.10) การอนุบาลปลากัด และ 1.11) การเลือกปลาเพื่อจำหน่าย จากวิธีการเพาะพันธุ์ที่เป็นลำดับขั้นตอนดังกล่าว แสดงให้เห็นการศึกษาวิธีการเพาะพันธุ์ปลากัดของกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงเป็นอย่างดีก็ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงศักยภาพที่ดีในการผลิตปลากัดของกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงด้วย ซึ่งจากการศึกษาของ สุดารัตน์ บวรศุภกิจกุล เรื่อง ศักยภาพการผลิตปลากัดเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม พบว่าเกษตรกรมีการ ลักษณะการผลิตปลากัดอยู่ในระยะผลตอบแทนต่อขนาดคงที่ เกษตรกรมีศักยภาพในการผลิตปลากัดค่อนข้างสูง แต่มีปัจจัยทางด้านการจัดการปลาขนาดที่ตลาดต้องการในบางฤดูกาล และปัจจัยด้านการวางแผนและควบคุมปริมาณการผลิตปลากัดเพศผู้ที่ยังต้องการให้กรมประมงเข้ามาช่วยเหลือ (สุดารัตน์ บวรศุภกิจกุล, 2544)

2. แนวทางการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 การพัฒนาเงินทุน ต้องการเงินทุนมาเพิ่มเพื่อใช้ในการซื้ออุปกรณ์เพาะเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ปลากัดสายพันธุ์ที่สวยงามเพิ่มขึ้น โดยอยากให้มีการจัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่กลุ่มผู้เพาะเลี้ยง เพื่อใช้เป็นเงินทุนในการจัดซื้อหาอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งใช้เป็นต้นทุนในการขยายพันธุ์ปลา และใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่อซื้อขายพันธุ์ปลากัดสวยงาม จะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้เพาะพันธุ์ปลากัดยังคงขาดเงินทุนในการบริหารจัดการและพัฒนา เพราะถึงแม้ว่ากลุ่มผู้เพาะพันธุ์ปลากัดจะมีความรู้ ประสบการณ์และศักยภาพมากเพียงใด แต่หากขาดเงินทุนสนับสนุน ก็ไม่สามารถดำเนินการหรือต่อยอดไปจากเดิมได้ จากงานวิจัยของ สมพล สุขเจริญพงษ์ ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพการผลิต การตลาดปลาสวยงามในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมปลาสวยงาม เช่น กลุ่มผู้เพาะเลี้ยงมีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญในการเพาะเลี้ยงสูง ผู้ส่งออกมีความสามารถในการค้าสูง ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เช่น ขาดการพัฒนาให้กับเกษตรกรในการบริหารจัดการกระบวนการ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ขาดการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการค้าระหว่างประเทศ ขาดการพัฒนาด้านภาษาอังกฤษที่จะนำมาใช้ในการติดต่อสื่อสารกับลูกค้า (สมพล สุขเจริญพงษ์, 2560)

2.2 การพัฒนาการผลิต การพัฒนาการผลิตมีการศึกษาวิธีการผสมพันธุ์ปลา กัด ให้ได้สายพันธุ์ใหม่ๆ และได้ปลากัดสายพันธุ์ที่มีความสวยงาม และกัดเก่ง เนื่องจากความต้องการของลูกค้า และตลาดนั้นก็ยังมีความแตกต่างกันไปเช่นกัน ในการผลิตจึงต้องมีการพัฒนาให้เกิดสายพันธุ์ใหม่มากขึ้นและคำนึงถึงลักษณะและความสามารถของสายพันธุ์เดิมที่นำมาผสมพันธุ์กันเพื่อให้มีความพิเศษต่างไปจากสายพันธุ์เดิมและตอบโจทยความต้องการลูกค้าและตลาด ซึ่งในงานวิจัยของ ปารีชาติ พะกะยะ ศึกษาเรื่อง การจัดการการผลิตและผลผลิตของผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังใน จังหวัดขอนแก่น ปี 2544 การศึกษาด้านการจัดการการผลิตปลานิลในกระชังพบว่าผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังทุกขนาด ฟาร์มมีความเสี่ยงสูงในการเลี้ยงปลานิลในกระชังในแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ เนื่องจากผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังโดยส่วนใหญ่ไม่มีบ่อพักปลาไว้ใช้กรณีหากแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ดังกล่าว เกิดเน่าเสียขึ้นมาอย่างกระทันหัน จะส่งผลให้เกิดการสูญเสียปลาที่เลี้ยงในกระชัง ผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังทุกขนาด ฟาร์มส่วนใหญ่ทำการเลี้ยงปลานิลในกระชังโดยใช้กระชังทั้งหมดในการเลี้ยงเท่ากันทุกรุ่น ไม่ได้มีการวางแผนในการใช้กระชังในการเลี้ยงปลา การศึกษาด้านการจัดการผลผลิตปลานิลในกระชังพบว่า ผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังทุกขนาด ฟาร์มโดยส่วนใหญ่จะขายผลผลิตปลานิลที่ฟาร์มของตนเอง ผลผลิตปลานิลส่วนใหญ่ของผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังของฟาร์มขนาดกลาง และขนาดใหญ่เป็นการขายส่งให้กับพ่อค้า/แม่ค้าปลาคนกลางที่ฟาร์มของตนเอง ราคาขายปลานิลที่ผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังของฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ได้รับโดยเฉลี่ยจะต่ำกว่าผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังของฟาร์มขนาดเล็ก เนื่องจากผลผลิตปลานิลส่วนใหญ่ของผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังของฟาร์มขนาดเล็กเป็นการขายปลีกให้กับผู้บริโภคที่ฟาร์มของตนเอง จึงทำให้ได้รับราคาสูงมากกว่าการขายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางมาก การคัดขนาดปลานิลขายผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังทุกขนาดฟาร์มจะคัดขนาดปลาที่มีน้ำหนักเฉลี่ยมากกว่า 0.59 กิโลกรัมต่อตัว เพราะผู้บริโภคมีความต้องการบริโภคปลาที่มีขนาดตัวโต (ปารีชาติ พะกะยะ, 2545)

2.3 การพัฒนาการตลาด มีการพัฒนาการตลาด โดยลำดับแรกคือการพัฒนาศักยภาพการผลิตปลากัดได้ให้มาตรฐานและหลากหลายสายพันธุ์ ทั้งสวยงาม และกัดเก่ง เพื่อเข้าถึงลูกค้าหลากหลายกลุ่ม เพราะกลุ่มของลูกค้านั้นมีทั้งกลุ่มที่ต้องการปลากัดพันธุ์สวยงาม และกลุ่มที่ต้องการปลากัดที่กัดเก่งยิ่งสวยงามมากหรือกัดเก่งมากก็จะขายได้ในราคาสูงมากขึ้น ลำดับต่อมาคือการขยายช่องทางการตลาดโดยมีการซื้อขายออนไลน์ ผ่านสื่อโซเชียล โดยการสร้างเพจ และเข้าร่วมในกลุ่มเลี้ยงปลาสวยงาม เพื่อเป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนปลากัดแก่ลูกค้า จากงานวิจัยของ สมพล สุขเจริญพงษ์ ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพการผลิต การตลาดปลาสวยงามในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อุตสาหกรรมปลาสวยงามของประเทศสิงคโปร์มีศักยภาพการผลิต การตลาดสูงที่สุด รองลงมา คือ ประเทศมาเลเซีย และประเทศไทย ตามลำดับ ประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต การตลาดปลา

สวยงามให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสากลตามที่ตลาดต้องการ และการบริหารจัดการต้นทุนด้านการขนส่งและโลจิสติกส์มีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการ (สมพล สุขเจริญพงษ์, 2560)

2.4 การพัฒนาการบริหารและการจัดการ ควรมีการบริหารจัดการกลุ่มผู้เลี้ยงปลา ตั้งแต่การเริ่มเลี้ยง ต้องศึกษาข้อมูลในการเลี้ยงให้ตีให้ได้ปลากัดตามมาตรฐานการเลี้ยง มีการวางแผนในการพัฒนาสายพันธุ์เพื่อให้ได้หลากหลายสายพันธุ์ ทั้งสวยงาม และกัดเก่ง วางแผนในการเพาะพันธุ์ปลา เพราะบางสายพันธุ์สามารถการเพาะพันธุ์เลี้ยงได้ในบางฤดูกาลเป็นจุดที่สามารถสร้างความสนใจและทำให้ราคาปลาสูงได้ และการวางแผนระยะการเลี้ยงปลา เพื่อให้มีปลากัดพร้อมจำหน่ายอยู่เสมอ ไม่ขาดตลาด และต้องมีการจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มผู้เลี้ยงปลาได้ขยายช่องทางการตลาด เช่น การซื้อขายออนไลน์ ผ่านสื่อโซเชียล มีการส่งออกปลาไปยังต่างประเทศ เพื่อพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงปลาให้มีความหลากหลาย รวมถึงเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้แก่กันภายในกลุ่มด้วย รวมถึงมีการจัดงานประกวดพันธุ์ปลา เพื่อจะได้นำปลาพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่ดีมาผสม พัฒนาสายพันธุ์ปลากัดในชุมชน ถ้าสามารถผสมพันธุ์ปลาที่ดีมีความสมบูรณ์ ราคาของปลากัดดี ขายได้ราคาสูง ยิ่งถ้าชนะการประกวดก็จะทำให้คนรู้จักมากขึ้น ขายได้มากขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับการศึกษาของประภาส โฉลกพันธ์รัตน์ กล่าวว่า ปลาสวยงาม มีการนิยมเลี้ยงกันอย่างมาก ในปัจจุบันเราสามารถพบเห็นร้านจำหน่ายปลาสวยงาม ทั้งที่อยู่อยู่ในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ตามความหนาแน่นและความเจริญ ของประชากรในแต่ละพื้นที่จะมีเพียงจังหวัดละ 1 ร้าน โดยอยู่ในอำเภอเมืองของแต่ละจังหวัด ยกเว้นจังหวัดใหญ่ ๆ ที่มีประชากรมากอาจมี 3 - 10 ร้าน เช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดสงขลา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดชลบุรี จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดอุดรธานี โดยที่ร้านขายปลาสวยงามเหล่านี้มักจะไม่ได้ดำเนินการเพาะเลี้ยงลูกปลาขึ้นเอง แต่ดำเนินกิจการคล้ายกับร้านค้ารายย่อย คือรับซื้อสินค้าจากร้านขายส่ง ผู้ผลิต หรือเกษตรกรมาขายต่ออีกทีหนึ่ง (ประภาส โฉลกพันธ์รัตน์, 2562)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า จากการศึกษากการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง พบว่า การเพาะเลี้ยงปลากัดของชุมชนบ้านท่าสูง สามารถรายได้ให้กับผู้เลี้ยง และชาวบ้านในชุมชนได้ในระดับหนึ่ง เมื่อผู้เลี้ยงปลากัดมีการพัฒนาสายพันธุ์ มีการส่งเข้าประกวดตามงานต่าง ๆ เมื่อได้รับรางวัลก็จะสร้างชื่อเสียงกับกลุ่มเพาะเลี้ยงปลากัด ทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้น เมื่อปลากัดมีชื่อเสียงก็สามารถขายได้ในปริมาณมากขึ้น ราคาของปลากัดสูงขึ้น ทำให้ชุมชนมีรายได้มากยิ่งขึ้น ถือเป็นการสร้างเศรษฐกิจของชุมชนให้ดีขึ้นด้วย 1) ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย 1.1) ภาครัฐควรให้การสนับสนุนด้านการตลาดแก่เกษตรกร และส่งเสริมความรู้ด้านการตลาด โดยจะช่วยให้กลุ่มผู้เลี้ยงปลากัดมีความรู้ความสามารถช่วยเหลือตนเองได้ 1.2) ผู้เพาะเลี้ยงควรมีการรวมกลุ่มกันเลี้ยง หรือจัดตั้งเครือข่ายผู้เลี้ยงปลากัด ทั้งนี้ เพื่อจะได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน สามารถสร้างอำนาจต่อรองกับพ่อค้าคนกลางได้และช่วยลดปัญหาการขายตัดราคาตนเองได้ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 2.1) ควรศึกษาศักยภาพการผลิตปลากัดของกลุ่มผู้เลี้ยงปลากัด 2.2) ควรศึกษาปัญหาการเลี้ยงปลากัดด้านการผลิตและในการตลาดท้องถิ่นอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาและอนุเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก อาจารย์บุญยั้ง ประทุม อาจารย์ ดร. จิตติมา ดำรงวัฒนะ และอาจารย์พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์ อาจารย์ผู้ที่มีความกรุณารับเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ ข้อคิดและให้งานวิจัยชิ้นนี้เสร็จสมบูรณ์ไปด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบคุณเป็นอย่างสูงตามระเบียบวิธี จึงทำให้งานวิจัยขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ได้กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์และแนะนำข้อเสนอแนะอื่นๆ จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จ สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้กำลังใจและให้คำแนะนำและกำลังใจเสมอมาจนในการศึกษาในครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

บรรณานุกรม

- การุณ ทองประจุแก้ว. (2554). การพัฒนาสูตรอาหารโดยใช้เทคโนโลยีของเอนไซม์ย่อยอาหารเพื่อการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพของปลากัด. ใน (ดุขฎิ นิพนธ์วิทยาศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- _____. (2561). สภาวะที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงปลากัด (*Betta splendens* Regan, 1910) เชิงพาณิชย์. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ประภาส โฉลกพันธ์รัตน์. (2562). การตลาดปลาสวยงาม. เรียกใช้เมื่อ 1 กันยายน 2563 จาก <http://home.kku.ac.th/pracha/Introduction.htm>
- ปาริชาติ พะกะยะ. (2545). การจัดการการผลิตและผลผลิตของผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังในจังหวัดขอนแก่น ปี 2544. ใน (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจการเกษตร). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เรืองไร โตกฤษณะ และคณะ. (2558). การเสริมสร้างความสามารถของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำไทยเพื่อก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: สถานภาพและการมองไปข้างหน้า. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สมพล สุขเจริญพงษ์. (2560). ศักยภาพการผลิต การตลาดปลาสวยงามในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(2), 2426-2443.
- สมพล สุขเจริญพงษ์ และคณะ. (2558). การเพิ่มประสิทธิภาพของบรรจุภัณฑ์เพื่อการขนส่งปลาสดของไทย. วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน, 21(4), 729-746.
- สุดารัตน์ บวรศุกกิจกุล. (2544). ศักยภาพการผลิตปลากัดเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา. (2551). วิสัยทัศน์/พันธกิจ. เรียกใช้เมื่อ 4 กันยายน 2563 จาก <https://www.thasala.go.th/vision.php>
- _____. (2551). สภาพและข้อมูลพื้นฐาน. เรียกใช้เมื่อ 4 กันยายน 2563 จาก <https://www.thasala.go.th/general2.php>